

**GESELLSCHAFTSRECHTLICHE
TRANSFORMATIONEN VON
WIRTSCHAFTLICHEN SYSTEMEN IN DEN
ZEITEN DER NEO-INDUSTRIALISIERUNG**

Monographie

*herausgegeben vom Doktor der Wirtschaftswissenschaften,
Professor Pasichnyk Yu.*

Verlag SWG imex GmbH
Nürnberg, Deutschland
2020

Verlag SWG imex GmbH

Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung

Genehmigt durch die Entscheidung
der Akademie der Wirtschaftswissenschaften der Ukraine

Rezensenten

Doktor der Wirtschaftlichen Wissenschaften, Professor Shirinian Lada
Doktor der Wirtschaftlichen Wissenschaften, Professor Alekseev Ihor
Doktor der Wirtschaftlichen Wissenschaften, Professor Khrapkina Valentyna

Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung. Kornieiev V., Pasichnyk, Yu., Radchenko O., Khodzhaian A. und andere: Collective monograph. Verlag SWG imex GmbH, Nuremberg, Germany, 2020. 715 p.

ISBN 978-3-9819288-3-4

Die Ausgabe ist an Wissenschaftler, Fachleute des Finanzsektors, Lehrer, Studenten und anderen Interessengruppen gerichtet.

Alle eingereichten Materialien werden in der Redaktion des Autors veröffentlicht und selbst die Autoren sind für die Originalität, Gültigkeit, Vollständigkeit und Richtigkeit des präsentierten Textes verantwortlich.

ISBN 978-3-9819288-3-4

© 2020 Verlag SWG imex GmbH
© 2020 Kornieiev, V.V., Pasichnyk, Yu.V.,
Radchenko, O.D., Khodzhaian, A. O. und andere

VORWORT

Moderne Globalisierungsherausforderungen, die sich unter den Bedingungen der Neu-Industrialisierung bilden, haben bedeutenden Einfluss an Funktionierung und Entwicklung von allen Ländern der Welt und die Ukraine ist darunter auch keine Ausnahme. Unter Berücksichtigung der Pandemie des Coronavirus, von der die ganze Welt betroffen ist, werden neue Existenzformen von Staaten nicht nur unter diesen Bedingungen, sondern auch in der Zukunft besonders relevant. Jetzt sind alle Probleme des Staatswesens, einschließlich der nationalen Sicherheit in den Bereichen von Medizin, Ernährung, Finanzen, Industrie und Sozialschutz, offensichtlich.

Angesichts dieser komplizierten Bedingungen der weltweiten sozialen Entwicklung, wird das Problem der Suche und der Verwendung von neuen Ansätzen zur Lösung aktueller und perspektiver Probleme für die Ukraine aktualisiert. Es soll auch hingewiesen werden, dass in unserem Land, angesichts der permanenten instabilen politischen und wirtschaftlichen Lage, die Volkswirtschaft weiter rückläufig ist. Aus diesem Grund erfordert die Situation im Land Einführung aus der Seite von Regierung der Reihe von Präventionsmaßnahmen und Einsatz von Instrumenten der Wirtschaftsregulierung, und auch Aufbau von Mechanismen zur Überwindung von Krisen und zur Wirtschaftswiedergeburt. Probleme der Überwindung der Krisenphänomene und der Minimierung ihrer Auswirkungen auf die Bevölkerung und die Unternehmensstrukturen wird nicht nur von den Behörden, sondern auch ukrainischen Wissenschaftlern erforscht. Die Ergebnisse ihrer Forschung, einschließlich Vorschläge zu den Perspektiven für die Entwicklung des Wirtschaftssystems in der neoindustriellen Ära, werden in kollektiver Monographie „Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung“ zusammengefasst.

Die Monographie „Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung“ enthält fünf Abschnitte, die der Forschung der Entwicklung von den einzelnen Wirtschaftszweigen in dieser Epoche gewidmet sind. Besondere Aufmerksamkeit haben die Autoren an den Problemen der nationalen Sicherheit, den rechtlichen Grundlagen der sozialen Entwicklung und der Funktionierung von Unternehmensstrukturen konzentriert. Die Autoren haben auch nicht ohne Aufmerksamkeit die Wandeltransformationen in der Wirtschaft, die sich auf den Einsatz digitaler Technologien und Innovationsaktivitäten von Unternehmenssubjekten konzentrieren, verlassen.

Im ersten Abschnitt der Monographie „Finanzpolitik der Integrationsprozessen der Stadt“ haben die Autoren Problemaspekte der Verwaltung der öffentlichen Schulden und Kapitalisierung des Finanzsektors erforscht. Die Wissenschaftler haben die Hauptvektoren des europäischen Integrationskurses der Ukraine und der Transformation des Finanzsystems identifiziert. Besonderes Augenmerk wird auf die Probleme und Richtungen ihrer Lösung in Bezug auf die Kreditpolitik und die Finanzinstitutionen des Staates sowie auf Instrumente des sozialen Schutzes der Bevölkerung gelegt.

Die Fragen der nationalen Sicherheit, der Wettbewerbsfähigkeit und der Monopolisierung der Volkswirtschaft wurden im zweiten Abschnitt „Volkswirtschaft als Indikator für die wirtschaftliche Entwicklung des Landes“ erörtert. Die Autoren untersuchten die Problemaspekte der Funktionierung des Börsenmarkts, insbesondere die Mechanismen und Formen der Investitionsdeschattung, insbesondere die erhebliche Aufmerksamkeit ist der Nutzung des Innovationspotenzials in der Wirtschaft gewidmet. Angesichts der Folgen der Pandemie und ihrer Auswirkungen auf alle Wirtschaftssektoren wird das Problem der Funktionierung von kleinen und mittleren Unternehmen und die Arbeitslosenquote in der Ukraine getrennt untersucht.

Im dritten Abschnitt „Theoretische und methodische Prinzipien von Mikrokreditierung und Mikrofinanzierung der landwirtschaftlichen Produktion“ enthüllten die Wissenschaftler die Hauptrichtungen der Zusammenwirkung und Unterstützung des Agrarsektors der Ukraine durch die Regierung, begründeten insbesondere die Formen und Schemen der Kreditierung und Versicherung von Agrarproduzenten und definierten Grundbestandteile deren Finanzierung für die Erhöhung der Innovativität dieses Sektors.

behavior. And if the overall goals of enterprises are addressed in a positive direction, then the country's economic status is approaching the desired stability.

Analyzing the current state of unemployment, we can conclude that the problem of unemployment is not only in Ukraine, but throughout the modern world. Unfortunately, Ukraine is among the five European countries with the highest unemployment rate. Therefore, it is necessary to resolve this problem in order to promote the effective functioning of the economy and increase the social development of the population of Ukraine. The main directions of overcoming unemployment in Ukraine can be distinguished: improving the well-being of the population at the expense of personal labor contribution, entrepreneurship and business activity; providing appropriate unemployment assistance, job retention and retraining for unemployed persons; thorough pension reform; promotion of comprehensive state protection of the intellectual potential of society; holding special labor fairs for educational institutions for the purpose of employment of graduates; broadening the experience of organizing meetings with employers and former unemployed people who have successfully found a job or started a business; strengthening the coordination of international activities in the area of information exchange on employment; ensuring stable funding and state support for the development of the spiritual area, education, science and culture.

One of the main ways of overcoming the problem of unemployment is to correlate the relationship between economic development at the macro and micro levels, that is, between the country as a whole and individual enterprises for the common purpose, that is, sustainable economic development.

One of the ways to solve the problem of unemployment at the micro level by stimulating work with modern methods is proposed, which will significantly increase the level of satisfaction of employees with their working conditions. If the employer does not violate the principles of these conditions, then the employee will not look for something better outside of Ukraine.

2.25 Стан та тенденції безробіття на сільських територіях України в умовах глобалізації

Вагомим і «наболілим» питанням сьогодення є високий рівень безробіття, яке має значний вплив на розвиток економіки України та є показником стану ринку праці. Значний рівень безробіття має негативний вплив на всю вітчизняну економіку, тому ми вважаємо, що дослідження даної проблематики є актуальним на сьогоднішній день.

Тютюнникова С.В. та Романіка Т.К. вважають, що післякризовий стан ринку праці свідчить про те, що він потерпів серйозного удару, що виразилося в погіршені ситуації із зайнятістю та з безробіттям. Вони зазначають, що вихід з кризового стану ринку праці та розосередження масового безробіття відбуваються дуже повільно та вимагають високих темпів зайнятості, вдосконалення інституційного супроводження управлінських рішень в соціально-трудовій сфері¹.

Проблему безробіття, її причини, наслідки та вплив на сільські території досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені: Калетник Г.М., Мазур А.Г.,

¹Тютюнникова С. В., Романіка Т.К. Безробіття в умовах глобалізації. URL: periodicals.karazin.ua/socceconom/article/download/8244/7753.

Кірсєва Е.А., Борищук А.О., Семенова К.Д., Мороз О.В., Карачина Н.П., Семцов В.М., Чухрій І.Ю., Мороз І.О., Руда Л.П., Кафлевська С.Г., Красняк О.П., Заярна Н.М., Недибалюк І.М., Кім Т.І., Талавіря Н.П., Яценко Н.М., Яковенко Я.Ю., Гарна С.О., Гончар Л.В., Білик А.С., Краус Н.М. та Самойленко Є.Г.

Вітчизняні вчені акцентують увагу на тому, що сільські території України переживають зараз важкі часи: несприятливий бізнес-клімат, відсутність доступного кредитування, нерозвиненість інфраструктури сільської місцевості, низька продуктивність у сільському господарстві та промисловий переробці сільгосппродукції, відсутність ефективної політики, негнучкий ринок землі. Як наслідок усіх цих проблем – погіршення демографічного стану і зменшення частки сільського населення в Україні¹.

Проблеми безробіття, молодіжного безробіття, зайнятості населення, переходу значної частини робочої сили в тіньовий сектор економіки спричиняють значний вплив як на економіку усього Європейського Союзу, так і на економіку нашої країни зокрема.

За оцінками Міжнародної організації праці (МОП) у світі нараховується приблизно 74,5 млн безробітних віком 15-24 років, а показник глобального безробіття молоді сягнув 13,1% (11,9% в 2009 р.), що майже в 3 рази вище рівня безробіття серед дорослих. За оцінками Світового банку світовий рівень безробіття серед молоді збільшився з 12,9% в 2015 р. до 13,6% в 2016 р. і не зменшився в 2017 р. У світі понад 71 млн. молодих людей були безробітними в 2016 р., а в 2017 р. 7,9 млн осіб. У країнах Латинської Америки (з низькими доходи населення) молодіжне безробіття в 2016 р. взагалі сягнуло 16,8%².

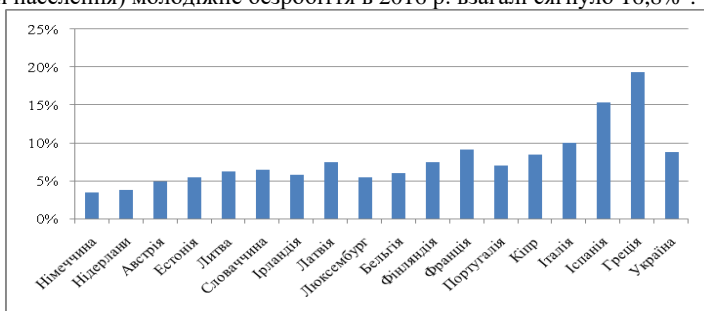

Рисунок 1 - Рівень безробіття серед країн Європи у 2018р. (у % до економічно активного населення у віці 15-74 роки, для України – у віці 15-70 років)

Джерело: сформовано авторами

Євростат свідчить, що рівень безробіття у 28 країнах-членах ЄС у грудні 2019 року становив 6,2% і це найнижчий показник з січня 2000 року. Рівень безробіття в країнах Європейського союзу становив 7,4% і це найнижчий

¹Kiricieva E. And Kostuchenko D. (2017) State and Prospects of Rural Development in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol 3, No 4. Pp.120-127

²Дубич К. Молодіжне безробіття: світові тенденції та реалії України. URL: <https://dsum.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Zbimyk.pdf>

показник, який зафіксовано в ЄСз травня 2008 року. У порівнянні з ситуацією попереднього року, кількість безробітних знизилася на 747 000 в ЄС та на 592 000 в єврозоні. Серед країн Європейського Союзу найнижчий рівень безробіття у грудні 2019 року зафіксований в Чехії (2,0%), а також у Німеччині та Нідерландах (обидві 3,2%). Найвищі показники безробіття спостерігалися в Греції (16,6% у жовтні 2019 року) та Іспанії (13,7%). Безробіття серед молоді в ЄС зменшилось до 14,1% у грудні 2019 року, порівняно з 14,6% у грудні 2018 року, і до 15,3% у єврозоні¹.

Окрім усіх статистичних даних, як правило, слід констатувати, що під час економічної кризи, безробітні або зайняті молоді робітники є найбільш слабкою групою на ринку праці, що потребує особливої уваги та державної підтримки на ринку праці. Недостатній досвід роботи, низький стартовий капітал, нижчий рівень володіння необхідними для компанії специфічними знаннями та навичками, і, як результат, більш низькі витрати на звільнення, змушують їх першими звільнитися, коли компанії відчувають надлишок персоналу, спричинені рецесією².

Проте молодіжне безробіття є не лише європейською, але і глобальною проблемою, яка диференціюється рівнем тяжкості по країнах. Причини безробіття серед молоді також залежать від країни. Враховуючи довгострокові ризики збільшення рівня безробіття, важливість подолання цієї проблеми серед молоді навряд чи можна переоцінити. Молодь - це потенціал країни, від якої залежить майбутнє. Розвиток кожної держави пов'язаний із знаходженням найкращих способів інтеграції молодих людей у робочу силу³.

Кузьменко Л.В. робить висновок, що конвергенція ринку праці країн ЄС, з одного боку, детермінується, загальним розвитком економіки, динамікою суспільного виробництва, зовнішньо-економічним обігом, а з іншого – визначає розвиток інших товарних, фінансових, фондових ринків, забезпечуючи виробництво робочою силою та формуючи ціну, а отже й економічне визнання інших факторів виробництва. Тому стан та розвиток ринків праці країн Європейського Союзу, відрізняється від розвитку ринку праці нових країн-членів ЄС. Включаються до конвергенційних процесів на загальному європейському ринку праці і країни-сусіди інтеграційного об'єднання, які мають менш розвинуті економіки, високі рівні безробіття, менший рівень оплати праці та ВВП на душу населення. До таких країн належать Україна, Росія, та інші країни європейського континенту. Конвергенція ринку праці України з ЄС в умовах реалізації основної зовнішньоекономічної стратегії – інтеграції країни до Європейського Союзу – потребує вивчення особливостей формування і розвитку загального європейського ринку праці, що буде визначати розвиток національного ринку праці в майбутньому⁴.

¹Офіційний сайт статистики Європейського Союзу. URL: <http://ec.europa.eu>

²Eichhorst, Werner; Hinte, Holger; Rinne, Ulf (2013) : Youth Unemployment in Europe: What to Do about It?, *IZA Policy Paper*, No. 65.

³ Görlich, Dennis; Stepanok, Ignat; Al-Hussami, Fares (2013) : Youth unemployment in Europe and the world: Causes, consequences and solutions, *Kiel Policy Brief*, No. 59.

⁴Кузьменко Л. В. Конвергенція ринку праці в країнах ЄС. *Наукові праці. Державне управління*. 2013. С. 70–73.

Заярна Н.М. та Недибалюк І.М. зазначають, що для України особливо актуальним є явище гістерезису (термін запозичений з фізики) безробіття. Гістерезис означає, що деякі макроекономічні змінні не здатні набувати початкових значень після того, як усунена причина їх зміни. Іншими словами, внаслідок трансформаційних перетворень в економіці України безробітні безповоротно втрачають частину своїх навичок і здібностей. Це призводить до тимчасового зростання природного рівня безробіття¹.

Кім Т.І. усі причини виникнення безробіття в перехідній економіці України поділяє на групи відповідно до рівнів суспільних відносин:

1. На міжнародному рівні – низька конкурентоспроможність економіки, її надмірна відкритість і слабкий державний захист внутрішнього ринку, відсутність національних пріоритетів розвитку неефективна участь у процесах регіональної економічної інтеграції, дезорієнтація курсу зовнішньоекономічної політики.

2. На макрорівні: системна криза, трансформаційний спад, структурні зрушення, деіндустріалізація, інституційні деформації, тонізація економіки, маргіналізація певних верств населення.

3. На мікрорівні: криза праці та системи менеджменту, поглиблення відчуження найманих працівників від праці і власності.

4. На особистісному рівні: зниження рівня освіти та кваліфікації, несформованість нових ціннісних орієнтирів та ринкової мотивації².

Талавиря М.П. у своїй статті «Розвиток сільських територій на засадах сталості» стверджує, що у соціально-трудої сфері проблеми зростання безробіття і зайнятості ще більш загострюють складну демографічну ситуацію. У сфері зайнятості дуже низький рівень оплати праці, також зберігається заборгованість із заробітної плати, несприятливі умови праці і недотримання техніки безпеки, ненормований робочий день, невідповідність робочих місць санітарно-гігієнічним нормам, відсутність соціальних гарантій. Сільський ринок України характеризується підвищеною напруженістю, рівень зареєстрованого безробіття становить 11%. Простежується стійкий обернений зв'язок між рівнем освіти і безробіттям: чим вище рівень освіти, тим менше ймовірність безробіття. Але на фоні високого рівня безробіття у сільській місцевості існує дефіцит кваліфікованих якісних кадрів на різних рівнях соціальної сфери³.

Яценко Н.М. та Яковенко Я.Ю. поділяють причини безробіття на екзогенні (тобто, пов'язані із зовнішніми впливами) та ендогенні (пов'язані із внутрішніми процесами)⁴.

Гарна С.О., Гончар Л.В. та Білик А.С. до екзогенних причин відносять:

¹Заярна Н. М., Недибалюк І. М. Причини безробіття в різних умовах економічного розвитку України та методи її подолання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. №21. С. 196–200.

²Кім Т. І. Безробіття в трансформаційній економіці: Причини, форми, тенденції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. / Кім Т. І. Харків, 2003. 16 с.

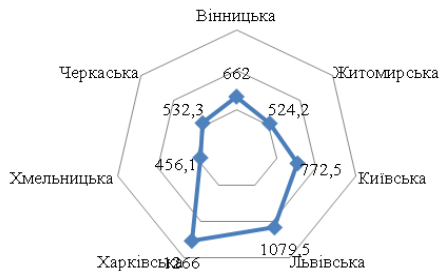
³Талавиря М. П. Розвиток сільських територій на засадах сталості. *Науковий вісник Ужгородського університету* : Серія: Економіка. 2016. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/10743>.

⁴Яценко Н. М., Яковенко Я. Ю. Причини безробіття молоді в Україні. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2013. №1. С. 143–147.

світова фінансово-економічна криза, яка справила негативний вплив на ринок праці України, наслідком якої стало збільшення кількості безробітних серед молоді; трудова міграція.

До ендегенних причин відносять: недосконалість та невідповідність норм закону з проблем молодіжної зайнятості сучасним економічним, політичним і соціальним реаліям сприяє безробіттю молоді; диспропорція між попитом та пропозицією фахівців на ринку праці; розрив між вимогами роботодавців і рівнем підготовки молодих випускників вищих навчальних закладів; недосконалість територіальної структури розвитку економіки України¹.

За допомогою методу аналізу та синтезу проведемо дослідження стану безробіття в Україні та графічно зобразимо на рисунку 2.

Рисунк 2 - Зайняте населення за регіонами у 2019р.усього,у віці 15–70 років, тис.осіб

Джерело: сформовано авторами за ².

З рисунка 2 очевидно, що найбільший рівень безробіття, серед досліджуваних областей зареєстровано у Харківській області.

Кафлевська С.Г. та Лисюк О.С. відзначають, що існує багато проблем щодо статистики безробіття в Україні, які не дозволяють об'єктивно оцінювати реалії його рівня в Україні:

- неможливо врахувати осіб, які втратили надію отримати робоче місце і не стоять на обліку в службі зайнятості;
- статистика не враховує часткову зайнятість, тобто ті, хто примусово знаходяться у відпустках з ініціативи керівництва, вважаються зайнятими;
- неправдива інформація з боку безробітних. Велика кількість працівників працює без офіційного оформлення, тому майже неможливо перевірити тих, хто отримує виплати по безробіттю й задіяний в тіньовій економіці³.

Співставимо рівень економічної активності населення за статтю, місцем проживання та віковими групами у 2019 та 2018 роках у таблиці 1.

За результатами обстеження робочої сили кількість зайнятого населення у віці 15 років і старше в IV кварталі 2019р. становила 16,5 млн. осіб, а у віці 15–70

¹Гарна С. О. Гончар Л. В., Блик А. С. Проблеми молодіжного безробіття та шляхи його подолання 2015. URL: <https://www.sworld.com.ua/ntsw/415-9.pdf#page=21>.

²Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

³Кафлевська С. Г. Лисюк О. С. Безробіття як соціально-економічна проблема населення України. *Збірник наукових праць ВНАУ Серія: Економічні науки*. 2012. №4. С. 48–53.

років – 16,4 млн. осіб. Кількість безробітного населення віком 15 років і старше та у віці 15–70 років складала по 1,6 млн. осіб. У IV кварталі 2019р. рівень зайнятості населення віком 15 років і старше становив 51,2%, а серед населення віком 15–70 років – 57,7%. Рівень безробіття серед робочої сили віком 15 років і старше та у віці 15–70 років складав по 8,7%.

Таблиця 1 - Рівень економічної активності населення застаттю, місцем проживання та віковими групами (% до загальної кількості населення відповідної вікової групи)

	Усього	У тому числі за віковими групами, років						Праце- здатного віку	
		15–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59		60–70
2018р.									
Усе населення	62,6	33,7	79,6	83,3	84,7	86,0	70,7	13,2	72,7
Жінки	56,8	30,0	68,6	74,6	78,5	83,7	66,9	11,4	67,7
Чоловіки	69,0	37,2	90,2	91,8	91,0	88,4	75,4	15,9	78,0
міські поселення	63,5	31,0	82,0	84,8	86,5	87,5	72,1	12,6	74,2
сільська місцевість	60,6	383	75,3	79,6	80,2	82,8	68,0	14,4	69,6
2019р.									
Усе населення	56,3	36,2	80,0	82,0	85,8	86,0	73,8	13,7	74,0
Жінки	49,2	31,7	67,3	72,2	80,2	84,0	70,8	11,8	68,9
Чоловіки	64,8	40,5	92,2	91,6	91,3	88,1	77,4	16,4	79,2
Міські поселення	57,7	33,8	82,0	83,4	87,5	87,7	74,8	13,1	75,4
сільська місцевість	53,6	40,4	76,4	78,8	81,1	82,2	71,6	15,0	71,0

Джерело: сформовано авторами

Найвищий рівень економічної активності був характерний для осіб віком 30–49 років, а найнижчий – для молоді віком 15–24 років та осіб віком 60–70 років.

Найвищий рівень економічної активності мали особи з повною вищою освітою (76,8%) та з професійно-технічною освітою (69,4%), найнижчий – з базовою загальною (20,4%) та початковою загальною або не мали освіти (5,6%).

Калетнік Г.М. та Мазур А.Г. зазначають, що сучасна сільська економіка та зайнятість на селі не потребують наявності висококласних спеціалістів і менеджерів. Село не сприймає високих інноваційних технологій і нових видів діяльності, тому сільська молодь поступово відмовляється від набуття вищої освіти. Такий процес на практиці суперечить світовим тенденціям, оскільки знижується можливість виконання в сільській місцевості гуманітарних і соціальних функцій людського капіталу в глобальному масштабі¹.

За даними Офіційного сайту Державної служби зайнятості у 2019 році найбільша необхідність у кадрах виявлена на такі вакансії як «робітники з обслуговування устаткування та машин» та «працівників сфери торгівлі та послуг». З вище наведеного стає очевидним, що попит на робочу силу є значним. З цього робимо висновок, що розмір оплати праці не є достатнім стимулом для працевлаштування безробітних.

Ми поділяємо думку Кафлевської С.Г. та Красняк О.П., що необхідність

¹Калетнік Г. М., А. Г. Мазур. Науково-теоретичні засади формування та розвитку людського капіталу в сільських територіях. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. №10. С. 7–25.

реформування заробітної плати є очевидною. Так як низький рівень доходів сільськогосподарських працівників негативно впливає на їх платоспроможність та конкурентноздатність вітчизняної продукції. Напрями подальшого реформування заробітної плати мають бути спрямовані на підвищення рівня якості життя сільського населення, збільшення платоспроможного попиту, зменшення соціальної напруги у суспільстві. Із цією метою варто перейти від ставлення до заробітної плати як частини доходу підприємства, до ставлення як ціни товару «робоча сила» з тим щоб здійснювати нормальне відтворення робочої сили¹.

Однією із вагомих причин значного рівня безробіття є розвиток тіньового ринку праці. Краус Н.М. та Самойленко Є.Г. зазначають, що основною причиною виникнення тіньового ринку праці є наявність можливостей для певної частини економічних агентів, не дотримуватись існуючого законодавства. Вважають доречним також виокремити фактори, що сприяють розвитку цього процесу:

- низький рівень заробітної плати в державному секторі економіки;
- надмірний податковий тягар, складна система оподаткування, нестабільність податкового законодавства, високий податковий тиск і нерівномірність податкового навантаження на суб'єкти господарювання;
- низька якість державних послуг, передусім тих, що стосуються життєзабезпечення громадян, які надають медичні установи, заклади освіти та комунальні служби;
- надмірне регулювання підприємницької діяльності, високий рівень корупції та некомпетентність державних службовців;
- відсутність довіри до державних інституцій².

Однак, тіньова економіка завдає шкоди не тільки інтересам держави. Досить часто найманий працівник є економічно та соціально незахищеним. Інститут стратегічних досліджень виокремлює найбільш поширені порушення законодавства про працю, а саме:

1. Відсутність трудових договорів із працівниками і як наслідок, даних про фактичну кількість найманих працівників.
2. Укладення з працівниками договорів цивільно-правового характеру, які не передбачають перебування працівників у трудових відносинах із роботодавцем.
3. Виплата заробітної плати «в конвертах».
4. Недотримання мінімальних гарантій з оплати праці.
5. Відсутність індексації заробітної плати.
6. Значне перевищення тривалості робочого часу найманих працівників.
7. Експлуатація найманих працівників внаслідок встановлення графіків роботи, що передбачають значні обсяги робіт у понаднормовий час без

¹Кафлевська С. Г., Красняк О. П. Основні шляхи посилення мотивації праці у сільському господарстві. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2013. №3. С. 105–108.

²Краус Н. М., Самойленко Є. Г. Тіньова зайнятість і офіційне безробіття на ринку праці: світовий досвід і українські реалії. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2014. №1. С. 64–71.

відповідної компенсації¹.

У той же час деякі вітчизняні вчені вважають, що розглядати наслідки функціонування тіньового ринку праці лише негативно не є коректним оскільки:

1. Тіньовий ринок праці допомагає певною мірою вирішити проблему фактичного безробіття. Саме тіньовий ринок праці, за думкою деяких експертів, дозволив Україні пережити світову фінансову кризу без загальнонаціональних бунтів, які спостерігалися в країнах Західної Європи.

2. За рахунок несплати податків, підприємства, що працюють у тіньовому секторі, можуть забезпечувати своїх працівників непоганим, а подекуди і високим заробітком.

3. Нелегальні підприємства виробляють продукцію високої якості за нижчими цінами, оскільки не сплачують певних податків і зборів. Дана продукція користується попитом серед населення з невисоким доходом.

Аналіз світового досвіду показує, що більшість Європейських країн досить жорстко підходить до вирішення питання регулювання тіньового ринку зайнятості. Державна політика країн-учасниць ЄС у сфері зайнятості зорієнтована, в першу чергу, на залучення до ринку праці працездатного населення країн поряд з пропагандою необхідності постійного та систематичного оновлення знань та проходження навчання. В окремих країнах приймаються певні заходи, які мають мотивувати підприємства до легалізації заробітної плати або зобов'язують їх до таких дій. Також в деяких країнах вживаються заходи зобов'язуючого характеру. Зокрема, Болгарія встановила на державному рівні за погодженням із соціальними партнерами підвищений мінімальний рівень бази сплати страхових внесків. У Польщі для усіх видів страхування (окрім медичного) за базу, з якої сплачуються страхові внески підприємцями (само зайнятими), застосовується 60% прогнозованої заробітної плати в економіці країни².

У Чехії колективні угоди на галузевому рівні мають назву „колективні угоди Вищого рівня”. Вони розповсюджуються на роботодавців та найманих працівників, представники яких не брали участі в їх укладанні. Якщо у колективному договорі на рівні підприємства встановлюються трудові норми нижчі за галузеві, то такі колективні договори вважаються не дійсними. Міністерство праці та соціальних справ публікує угоди в Офіційному віснику. До них додається перелік роботодавців, на яких розповсюджуються угоди. Роботодавці можуть не застосовувати такі угоди, якщо на їх підприємствах працює менше 20 працівників або більше 50% працівників мають обмежені можливості, та підприємства, які знаходяться у стані банкрутства. Як правило, в таких угодах встановлюється мінімальний рівень заробітної плати за категоріями працівників. Цей рівень може перевищувати встановлений національний рівень³.

Окрім мінімальної заробітної плати, запроваджено поняття – гарантована

¹Коваленко О. Процес подолання корупції і тіньової економіки як специфічний об'єкт соціального аудиту [Електронний ресурс] URL : <http://www.kbuara.kharkov.ua>

² Уніга О.В. Механізм протидії тіньової зайнятості: досвід країн Європейського Союзу. [Електронний ресурс]. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/3375/1/%D0%A3%D0%BD%D1%96%D0%B3%D0%B0.pdf>

³Ільєнко Н., Спасенко Ю. Забезпечення оптимальної диференціації заробітної плати – важливий напрям регулювання оплати праці. *Україна: аспекти праці*. 2015. №1. С. 22-27

заробітна плата. Гарантована заробітна плата є обов'язковою для виконання бізнесовими структурами, які не укладають колективних договорів і встановлюється урядом. Мінімальний гарантований рівень заробітної плати згрупований за восьма групами, виходячи з 40-годинного робочого тижня.

Заходи соціально-економічної політики для скорочення рівня тіньової зайнятості в Україні відобразимо на рис 3.

Рисунок 3 – Заходи соціально-економічної політики для скорочення рівня тіньової зайнятості

Джерело: Сформовано авторами¹

Отже, проблема безробіття, є актуальним питанням як і для України, так і для країн Європейського Союзу. Конвергенція ринку праці України з ЄС в умовах реалізації основної зовнішньоекономічної стратегії – інтеграції країни до Європейського Союзу – потребує вивчення особливостей формування і розвитку загального європейського ринку праці, що буде визначати розвиток національного ринку праці в майбутньому. На нашу думку, високий рівень офіційного безробіття спричинений зростанням частки тіньового ринку праці України.

2.26 Активна політика розвитку зайнятості в умовах Євроінтеграції України

Особливості економічного зростання країн такі, що передбачають партнерські відносини, шляхом формування єдиного економічного суспільства, в якому дотримуються єдиних правил, методів і процедур започаткування підприємницької та банківської діяльності, промисловості й сільського господарства, інноваційних розробок і соціальної політики. «Економіка всіх нас»²

¹ Коломієць О.О. Тіньова зайнятість та перспективи її легалізації в Україні. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2017. №14. С. 35-40

² Nanterme P., Daugherty P. Digital Business Era: Stretch Your Boundaries. *Accenture*

логістики Національного авіаційного університету (*підрозділ 2.16*).

Копи́тець Ната́лія Григо́рівна, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, докторант Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (*підрозділ 2.15*).

Корнєєв Володимир Вікторович, доктор економічних наук, професор, завідувач відділу Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки (*підрозділ 2.1*).

Костирко Лідія Андріївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та банківської справи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (*підрозділ 2.9*).

Костюченко Дарина Леонідівна, аспірант 1, асистент кафедри економіки, факультету економіки та підприємництва Вінницького національного аграрного університету (*підрозділ 2.25*).

Кравчун Олексій Степанович, кандидат наук з державного управління заступник директора ТОВ «Прогрес-авто», м. Запоріжжя (*підрозділ 1.16*).

Кузьмінський Віталій Віталійович, магістрант кафедри моделювання економіки і бізнесу Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (*підрозділ 2.10*).

Кулинич Тетяна Володимирівна, кандидат економічних наук, викладач циклової комісії економіки, управління та адміністрування Харківського торговельно-економічного коледжу Київського національного торговельно-економічного університету (*підрозділ 2.27*).

Кулько-Лабинцева Інна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Класичного приватного університету м. Запоріжжя (*підрозділ 1.13*).

Курбатова Тетяна Олександрівна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин Сумського державного університету (*підрозділ 2.14*).

Кучер Маргарита Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту організацій і адміністрування Дніпровського державного технічного університету (*підрозділ 2.19*).

Лебедінська Ольга Юрївна, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом Національної академії державного управління при Президентіві України (*підрозділ 5.8*).

Лелеченко Анжела Павлівна, кандидат наук з державного управління, доцент, професор кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом Національної академії державного управління при Президентіві України (*підрозділ 5.5*).

Леонтович Сергій Петрович, кандидат економічних наук, Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняховського, м. Київ (*підрозділ 1.1*).

Лисюк Тетяна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри туризму та готельного господарства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (*підрозділ 4.3*).

Ляшенко Вячеслав Іванович, доктор економічних наук, професор, Звідувач відділу проблем регуляторної політики і розвитку підприємництва Інституту економіки промисловості НАН України (*підрозділ 5.7*).

Мареха Ірина Сергіївна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин Сумського державного університету (*підрозділ 2.14*).

Марчук Ульяна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (*підрозділ 4.14*).

Матвієнко Галина Анатоліївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри «Фінанси та облік» Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського (*підрозділ 1.18*).

Мацієвич Тетяна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент Херсонського державного аграрного університету (*підрозділ 1.17, 4.17*).

Медінська Тетяна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, кредиту та страхування Львівського торговельно-економічного університету

2.12 Світовий досвід інтеграційних форм взаємодії корпорацій та малого агробізнесу.....	256
2.13 Оцінювання рівня концентрації та монополізації економіки в сучасних умовах.....	263
2.14 Assessment of the Impact of Financial, Resource, Geospatial and Time Factors on Power Grid Efficiency: International Outlook	272
2.15 Ринок м'яса в умовах економічних трансформацій.....	290
2.16 Динамічне моделювання фінансових потоків економічного кластеру.....	300
2.17 Забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в умовах економічних трансформацій.....	311
2.18 Ukraine's Quarterly GDP Forecast on Mixed-Frequency Data: the Methods Comparative Analysis.....	319
2.19 Verification of Economic Determination of Morbidity in Ukraine	326
2.20 Efficiency of use of the Region Potential: Analysis, Modelling and Decision MAKing.....	334
2.21 Екологічні аспекти економічних трансформацій національних економік	343
2.22 Зміст та концептуальні основи функціонування механізмів публічного управління в Україні	354
2.23 National Economy' Competitiveness in Socially Significant Characteristics of Enterprise Organization.....	362
2.24 Impact of Unemployment on the National Economy	373
2.25 Стан та тенденції безробіття на сільських територіях України в умовах глобалізації.....	379
2.26 Активна політика розвитку зайнятості в умовах Євроінтеграції України	387
2.27 Розвиток виробничих підприємств шляхом керування мотивацією персоналу	395

ABSCHNITT III. THEORETISCHE UND METHODISCHE PRINZIPIEN VON MIKROKREDITIERUNG UND MIKROFINANZIERUNG DER LANDWIRTSCHAFTLICHEN PRODUKTION	404
3.1 Архітектура та архітектоніка національної системи фінансового забезпечення аграрного сектору економіки.....	404
3.2 Банківський кредит як інструмент формування фінансових ресурсів аграрних підприємств.....	411
3.3 Банківське кредитування малого бізнесу аграрного сектору економіки України	419
3.4 Мікрокредитування аграрного сектору в Україні: стан, проблеми та перспективи	432
3.5 Аналіз ринку страхування зернових культур в Україні.....	445
3.6 Методичні підходи до факторного аналізу інноваційності розвитку галузей рослинництва.....	455

ABSCHNITT IV. INDUSTRIE DER GASTGEWERBE, MARKETINGTECHNOLOGIEN UND UNTERNEHMENSBIANZPOLITIK.....	464
4.1 Механізми формування та реалізації державної політики розвитку курортно-рекреаційної сфери регіонів.....	464
4.2 Achievements and Limits of Development of Tourism and Hospitality: Evidence from Ukraine	476
4.3 Виставкова діяльність в індустрії туризму та гостинності.....	483
4.4 Історико-культурна спадщина Миколаївської області як територіально-господарська складова індустрії туризму.....	495
4.5 Розвиток зеленого туризму в Україні.....	502
4.6 Аналіз світового досвіду застосування аромаркетингу для покращення конкурентоспроможності закладів готельно-ресторанного бізнесу.....	510
4.7 Мультимедійні продукти бібліотечних інституцій як маркетингова стратегія у популяризації культурного туризму Львівщини.....	517
4.8 Совершенствование методического подхода к оценке имиджа туристической фирмы	526
4.9 Позичування та бренд – менеджмент підприємств готельного бізнесу	533